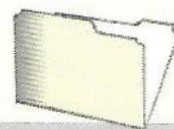

Θεματική Ενότητα: Οικογένεια

Ενημερωτικό Υλικό

► Ορισμός

Είναι μια θεσμοποιημένη κοινωνική ομάδα ατόμων που συνδέονται μεταξύ τους με φυσικούς δεσμούς αίματος, γάμου ή υιοθεσίας και ζουν κάτω από την ίδια στέγη.

► Η σημασία της οικογένειας

Η οικογένεια επηρεάζει τη ζωή του ανθρώπου σε όλους τους τομείς:

• Στον Κοινωνικό

Είναι ο πρωτογενής φορέας κοινωνικοποίησης του ατόμου:

- Το νήπιο απολαμβάνει τη φροντίδα των γονιών.
- Αναπτύσσει τις κοινωνικές αξίες του σεβασμού και της αγάπης προς τους γονείς και τα αδέρφια.
- Μαθαίνει στο άτομο να διεκδικεί τα δικαιώματά του, να σέβεται τα δικαιώματα των άλλων, να υποτάσσει το εγώ στο εμείς και να καλλιεργεί τη συνεργασία, τη συλλογικότητα, την υπευθυνότητα, την πειθαρχία, προϋποθέσεις για την εναρμόνιση των κατοπινών του σχέσεων με το σύνολο.
- Στους κόλπους της ο νέος αναπτύσσει την κοινωνική συνείδηση με την πραγμάτωση των κοινωνικών αξιών (τη συνεργασία, τη συλλογικότητα, την ανάληψη ευθυνών και ρόλων).

• Στον Οικονομικό

- Εξασφαλίζει οικονομικά τα μέλη της, ιδιαίτερα τους νέους, που οι σπουδές και η ανεργία παρατείνουν το χρόνο της οικονομικής τους εξάρτησης.
- Η οικονομική σύμπραξη των μελών της οικογένειας συντελεί στην αντιμετώπιση των αυξημένων οικονομικών απαιτήσεων της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας.

- Η φιλεργία, η αξιολόγηση του ρόλου και της σημασίας του χρήματος μαθαίνονται και εφαρμόζονται στο θεσμό της οικογένειας, ενώ σημαντικός είναι ο ρόλος της στον επαγγελματικό προσανατολισμό του νέου.
- **Στον Πολιτικό**
 - Καλλιεργεί την πολιτική συνείδηση και τις πολιτικές αξίες, εφαρμόζοντας το διάλογο στην επίλυση των προβλημάτων.
 - Η υλοποίηση της έννοιας της ισότητας των δύο φύλων στην οικογένεια αλλά και ο σεβασμός της προσωπικότητας του άλλου είναι θέσεις καθαρά δημοκρατικές.
 - Σ' ένα μεγάλο βαθμό οι οικογενειακές πολιτικές πεποιθήσεις μεταδίδονται από τους γονείς στα παιδιά.
- **Στον Πνευματικό**

Η οικογένεια είναι ο πρωταρχικός φορέας αγωγής του παιδιού:

 - Μαθαίνει στο παιδί τη γλώσσα, το φέρνει σε επαφή με το φυσικό κόσμο.
 - Μεταδίδει την παράδοση, τις αξίες, την ιδεολογία, την κοσμοθεωρία της, προβάλλει ιδανικά και πρότυπα· οι γονείς αποτελούν τα πρώτα πρότυπα των παιδιών.
 - Καλλιεργεί το διάλογο, τη λογική και την κρίση, αναπτύσσει τη δημιουργική φαντασία, ενεργοποιεί τη νόηση.
 - Με τα κατάλληλα κίνητρα και ερεθίσματα οδηγεί το παιδί στην αυτογνωσία.
- **Στον Ψυχολογικό**
 - Ο ψυχικός κόσμος του ανθρώπου διαμορφώνεται από την νηπιακή ακόμα ηλικία. Η μητρική στοργή και τρυφερότητα, η αίσθηση της οικογενειακής ασφάλειας διαμορφώνουν τον ψυχικό κόσμο του παιδιού, που θα είναι αργότερα ήρεμο και γαλήνιο. Παρατηρήθηκε ότι πολλοί από τους εγκληματίες στερήθηκαν στα παιδικά τους χρόνια την οικογενειακή θαλπωρή.
- **Στον Ηθικό**
 - Το παιδί μαθαίνει στην οικογένεια να ξεχωρίζει το καλό από το κακό.
 - Καλλιεργείται η ηθική συνείδηση και προσεγγίζονται ηθικές αρετές, όπως ανθρωπιά, φιλία, αλtruισμός κλπ.
- **Στον Εθνικό**
 - Διαμορφώνει στους νέους την εθνική συνείδηση, μεταδίδει τις παραδόσεις, τα ήθη τα έθιμα κλπ.

Αίτια της κρίσης του θεσμού της οικογένειας

Με τον όρο κρίση δεν εννοείται μόνο η διάλυση της οικογένειας αλλά και η αδυναμία να ανταποκριθεί στους βασικούς της ρόλους.

• Οικονομικά

- Το σύγχρονο καταναλωτικό πνεύμα, σε συνδυασμό με την αύξηση της ανεργίας, οδηγεί πολλές οικογένειες σε οικονομική δυσπραγία, εσωτερικές τριβές και αντιπαράθεσεις που καταλήγουν συχνά στη διάλυσή της.
- Οι μακροχρόνιες σπουδές και η καθυστέρηση της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων τούς καθιστούν διστακτικούς στη δημιουργία οικογένειας.
- Η πολύωρη επαγγελματική απασχόληση λειτουργεί ανασχετικά, τόσο στη διάθεση για δημιουργία οικογένειας, όσο και στη δυνατότητα των συζύγων να ανταποκριθούν στις ποικίλες απαιτήσεις της.

• Ψυχολογικά

- Το αίσθημα του εγωισμού και της ιδιοτέλειας στις σχέσεις των δύο φύλων οδηγεί μοιραία στη διάλυση της οικογένειας.
- Οι πρώιμοι γάμοι ανώριμων παιδιών καταλήγουν τις περισσότερες φορές σε διάλυση.
- Η έλλειψη της πραγματικής αγάπης και το γενικότερο πνεύμα ελευθεριότητας που κυριαρχεί στις μέρες μας.
- Οι συγκρούσεις και οι αντιπαλότητες των γονιών αποτρέπουν τα παιδιά να δημιουργήσουν οικογένεια.

• Κοινωνικά

- Το γενικότερο κλίμα της αμφισβήτησης και της απόρριψης παραδοσιακών θεσμών δεν άφησε ανεπηρέαστο το θεσμό της οικογένειας.
- Η εσωτερική μετακίνηση των πληθυσμών προς τα αστικά κέντρα και η εισροή ξένων μεταναστών (πολυπολιτισμικότητα, πολυθρησκευτικότητα) άμβλυνε τις ανθρώπινες σχέσεις, αύξησε την εγκληματικότητα και περιορίσε τα περιθώρια εμπιστοσύνης των ανθρώπων μεταξύ τους.
- Οι παραδοσιακοί ρόλοι της οικογένειας ικανοποιούνται τώρα και με άλλους τρόπους και από άλλους φορείς.
- Η αδυναμία συνεύρεσης των μελών της οικογένειας, για να συζητήσουν, να ψυχαγωγηθούν, κλπ., λειτουργεί διαλυτικά και αποξενώνει τα μέλη της.

• Ηθικά

- Η σταδιακή απομάκρυνση του ανθρώπου από ανθρωπιστικές αξίες και αρχές.
- Η ταύτιση του ηθικού με το ωφέλιμο.
- Η ελευθεριότητα των ηθών και η γενικότερα κακώς εννοούμενη ελευθερία αμβλύνουν τη συνείδηση και συγχωρούν την ανευθυνότητα και την απρέπεια, που διευκολύνει ένα «εκσυγχρονισμένο» νομικό πλαίσιο.

• Πνευματικά

- Η ελλιπής και μονομερής παιδεία δεν ανάγει τον άνθρωπο σε πρώτιστης σημασίας αξία.
- Το ιδεολογικό χάσμα των νέων με τους μεγαλύτερους εκφράζεται και ως αντίδραση στο θεσμό της οικογένειας.
- Οι αντικρουόμενες αντιλήψεις και απόψεις οδηγούν τους νέους στη σύγχυση και τελικά στην παραίτηση.

• Ο ίδιος ο θεσμός της οικογένειας

- Άλλαξε μορφή και προσπαθεί να προσαρμοστεί σε μια ρευστή κοινωνική πραγματικότητα.
- Η ισοτιμία των δύο συζύγων, η αλλαγή στις σχέσεις γονιών - παιδιών δε λειτουργούν ενισχυτικά στον οικογενειακό θεσμό.
- Οι διάφορες νέες μορφές οικογένειας π.χ. μονογονεϊκές, στερούν από το παιδί την αγάπη και την ψυχική ισορροπία από την ύπαρξη των δύο γονέων · έτσι και τα ίδια δεν είναι «θερμοί θιασώτες» του οικογενειακού θεσμού που δε γνώρισαν.
- Από τις σύγχρονες οικογένειες λείπει ο παππούς και η γιαγιά, βασικοί φορείς της παράδοσης και των ηθικών αξιών.
- Τους ρόλους της ανέλαβαν άλλοι φορείς, σχολείο, ΜΜΕ. Τα πρότυπα, μάλιστα, που προβάλλουν τα ΜΜΕ ενισχύουν τη διασπαστική τάση των μελών της.

Μέτρα για τη διατήρηση του θεσμού της οικογένειας

- Παροχή κατάλληλης παιδείας για την καλλιέργεια και τον αλληλοσεβασμό των δύο φύλων. Η κίνηση για συμφιλίωση πρέπει να γίνει και από τις δύο πλευρές: ο άνδρας πρέπει να παραιτηθεί από την αξίωση της υπεροχής του, η γυναίκα να πάψει να νιώθει συναισθηματικά ανώτερη από τον άντρα.

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Λυκείου

- Ο συνεχής μετασχηματισμός και η αναπροσαρμογή της στις συνθήκες της ατομικής και της συλλογικής ζωής.
- Η επαγγελματική και οικονομική αποκατάσταση των νέων, ώστε άφοβα ν' αναλαμβάνουν τις οικογενειακές τους ευθύνες.
- Το σπίτι να μη γίνεται θερμοκήπιο υποκρισίας.
- Η συμμετοχή των παιδιών στην επίλυση των οικογενειακών προβλημάτων.
- Αποφυγή του υπερπροστατευτισμού και της αρρωστημένης αγάπης των γονιών προς τα παιδιά, γιατί τα οδηγούν στην εξέγερση και αρκετές φορές στην απομάκρυνση από την οικογένεια.
- Καλλιέργεια και έμπρακτη εφαρμογή του διαλόγου στην επίλυση των οικογενειακών προβλημάτων.
- Ανάληψη ευθυνών από το κάθε άτομο, για να αποφεύγονται οι συγκρούσεις και η ανευθυνότητα.
- Η καταπίεση και η επιθετικότητα πρέπει να εκλείψουν από την οικογένεια.
- Ανάπτυξη από την πολιτεία ειδικών προγραμμάτων οικογενειακής αγωγής.

